Landhöjning | 4
Tunnelgrottor

UPPDRAG / FAKTATEXT / **NIVÅ 2**

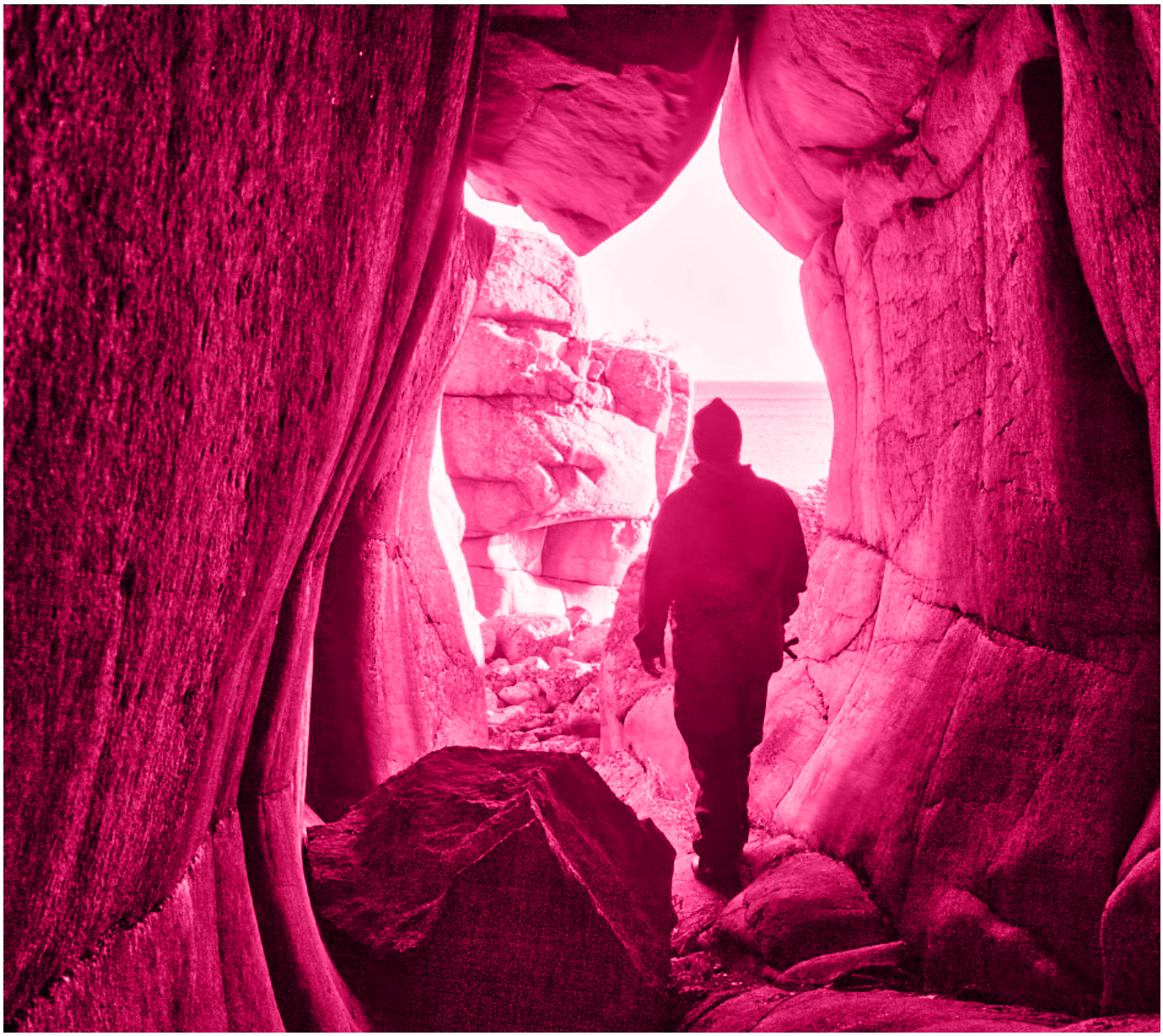

EUROPEISKA UNIONEN
Interreg Botnia-Atlantica
Europeiska regionala utvecklingsfonden
höga kusten kvarkens skärgård VÄRLDSARV
highcoastkvarken.org

Landhöjning | 4

Tunnelgrottor

Grottor som den här kan finnas högt uppe i bergen i Höga Kusten, men finns inte alls i Kvarkens skärgård. Är du sugen på att gå in och utforska? FOTO: Patrik Bylund

1.

Titta på bilden och fundera över de här frågorna. Ni kan fundera själva eller diskutera med varandra, men ni måste inte kunna svaren. Ni har ungefär 5 minuter på er.

- Vad tycker du att grottans form ser ut som?
- Hur tror du att grottan har fått sin form?
- Har du varit i en grotta någon gång?

2.

Läs texten om tunnelgrottor.
Använd er själva eller material ni hittar i naturen för att visa hur det går till när en tunnelgrotta bildas. Ni har ungefär 15 minuter på er.

4 LANDHÖJNING / Tunnelgrottor
Uppdrag

UPPDRAG

3.

Presentera er grotta för de andra och berätta om den.
I presentationen, svara på följande frågor:

- Hur känner vi igen en tunnelgrotta i landskapet?
- Hur går det till när tunnelgrottor skapas?
- Hur kan de finnas så högt upp på bergen?

Landhöjning | 4

Tunnelgrottor

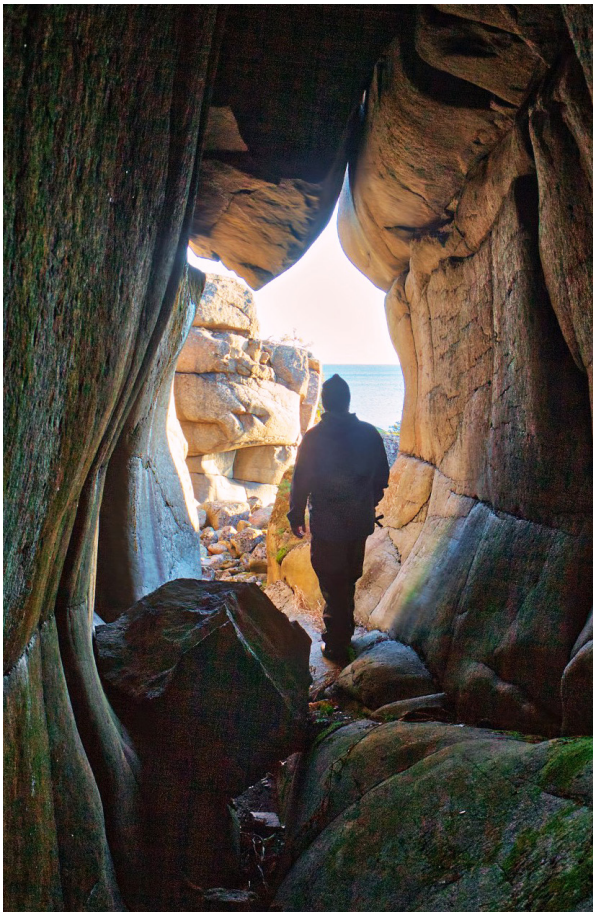

Tunnelgrottor bildas i branta berg i områden med landhöjning. De är ofta omkring fem meter höga och tio meter djupa. FOTO: Erik Engelro

På bilden kan ni se en grotta som ser ganska märklig ut – den ser ju nästan ut som en tunnel! Det är därför den här typen av grottor kallas för tunnelgrottor. Ett annat namn på dem är lökgrottor för att de ofta är runda nertill och avsmalnande upptill, precis som en lök. Men hur bildades de egentligen?

Under den senaste istiden var hela Sverige och Finland täckta av en tjock inlandsis. Tyngden från inlandsisen pressade ner marken nästan 1 000 (ett tusen) meter. Mycket av marken låg långt under havsytan. Så fort inlandsisen började smälta lättade tyngden och marken började att höja sig igen.

Tunnelgrottorna har bildats i branta berg som vetter som havet. Från början var grottorna bara smala sprickor i berget. Inne i sprickorna kunde det ligga stenar. När vågorna spolade in i sprickan åkte stenarna omkring därinne och skrapade mot sprickans väggar. Medan stenarna skrapade blev sprickan större och större, och till slut hade den blivit till en stor tunnelgrotta. Landhöjningen har lyft upp grottorna så idag är många av dem högt över havsytan.

En **ISTID** är en period när det är så kallt att stora delar av jorden täcks av is. Isen smälter inte bort helt ens på sommaren.

LANDHÖJNING uppstår där det funnits inlandsis. Isens tyngd tryckte ner jordskorpan, som nu långsamt höjer sig igen.

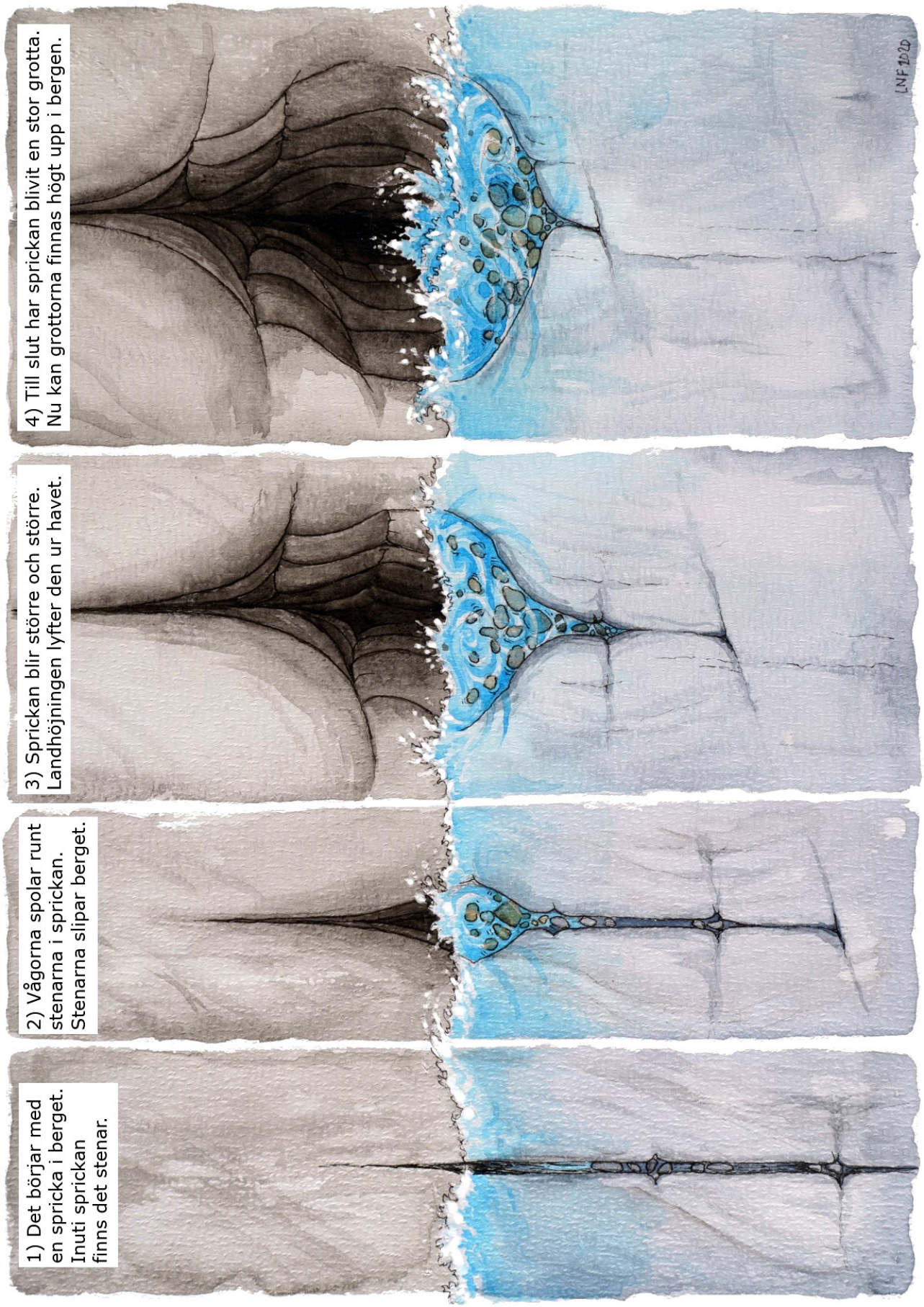

ILLUSTRATION: Liselott Nyström Forsén

Såhär bildas tunnelgrottor. Från början är grottan bara en smal spricka i berget. Med tiden slipar vågor och stenar bergväggarna tills sprickan har blivit en grotta.